

1863

Gorgiae Platonici explicati. Particula tertia

Hermann Schmidt

[Let us know how access to this document benefits you.](#)

Follow this and additional works at: <http://repository.brynmawr.edu/digitizedbooks>

 Part of the [Ancient Philosophy Commons](#)

Custom Citation

Schmidt, Hermann. 1863. *Gorgiae Platonici explicati. Particula tertia*. Vitebergae: Typis B.H. Ruebeneri.

This paper is posted at Scholarship, Research, and Creative Work at Bryn Mawr College. <http://repository.brynmawr.edu/digitizedbooks/28>

For more information, please contact repository@brynmawr.edu.

888.P5
V Sch 52

10

FRIDERICO WENTRUPPIO

PHILOSOPHIAE DOCTORI

FIDISSIMO PLUS DECEM ANNOS LABORUM SOCIO

AD RECTIONEM GYMNASII SOLTAQUELLANI

DISCEDENTI

OPTIMIS VOTIS PRECATIONIBUSQUE

VALEDICUNT

VEHEMENTER DESIDERATURI EUM

COLLEGAE VITEBERGENSES.

INSUNT:

1. Gorgiae Platonici explicati particula tertia. Scripsit Hermannus Schmidt.
2. Carmen propempticon, auctore Dr. Ferdinando Winter.

VITEBERGAE D. XXV. M. SEPT. MDCCCLXIII.

TYPIS BERNHARDI HENRICI RUEBENERI.

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

RECEIVED BY THE DEPT. OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

AD RECTIONEM GYMNASII SOLTAQUELLANI

RECEIVED

OPTIMUM TOTIS PRECAUTIONIBUSQUE

RECEIVED

RECEIVED BY THE DEPT. OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

COLLEGE VITAE RECESSES

RECEIVED

RECEIVED BY THE DEPT. OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

RECEIVED

Gorgiae Platonici explicati particula tertia.

Quum Callicles ad significandum hominem illum reliquis praestantiorē, cui et par sit plus habere caeteris et honestius facere injuriam quam accipere, tribus potissimum vocabulis *κρείττων*, *βελτίων*, *ἀμείων*, in quibus universa tantum praestantiae alicujus notio inest, usus esset, Socrates inde a verbis *Πότερον δὲ τὸν αὐτὸν βελτίω καλεῖς σὺ καὶ κρείττω;* (p. 488. B.) orditur cogere eum, ut aliquando accuratius definiat, quemnam tandem hominem intelligi velit reliquis praestantiorē. Atque Stallbaumius quidem ad illa verba „Refutaturus, inquit, Socrates Calliclis sententiam, ex eo quaerit, quemnam τὸν κρείττω dixerit. Ad quae postquam hic respondit, se eum intelligere, qui plus virium aliis habeat, ille deinde docere instituit, haec pugnare cum iis, quae antea de lege naturae ab ipso disputata sint.“ At si comparamus ea, quae deinceps Socrates contra Calliclem, a priori definitione depulsum, disputat p. 489. D: *ἀλλὰ πάλιν ἐξ ἀρχῆς εἰπέ, τί ποτε λέγεις τοὺς βελτίους;* et paullo post: *ἀλλ' ἔθω εἰπέ, τίνας λέγεις τοὺς βελτίους εἶναι;* non a potiore (*κρείττωνι*) sed a meliore (*βελτίωνι*, dem Tüchtigeren) accurate definiendo Socratis invenimus disputationem profectam esse. Id quod apparebit etiam, si accuratius, quam a Stallbaumio factum est, argumentationis ordinem et progressum, quem Socrates in verbis illis *Πότερον δὲ τὸν αὐτὸν β.* sequutus est, consideraverimus. Etenim quaerit ille primum ex Callicle, utrum meliorem (*βελτίονα*) eundem dicat quem potiorē (*κρείττονα*) tumque, interpositis nonnullis verbis, utrum validiores (*ἰσχυροτέρους*) dicat potiores. Qua altera interrogatione non, ut Astio videtur, prior illa utpote „interrupta repetitur ita, ut magis definiatur,“ sed prorsus nova quaedam, qua via ad priorem paullo aliter iterandam muniatur, instituitur. Quum enim ad ipsam disputationem nihil profecturum fuisset, si respondisset Callicles, dicere se meliorem eundem quem potiorē, id agit Socrates, ut respondens ille simul notionem utriusque communem afferat. Atqui ex superiore Calliclis oratione intelligens, observatam ejus animo esse imaginem hominis, qui seu viribus seu auctoritate plus valeat reliquis, quum propius haec notio ad *κρείττων* (*κράτος*) quam ad *βελτίων* vocis vim et potestatem accedat, ab illa orsus quaerit, utrum, qui validiores sint eos dicat potiores, ita ut potiorē et validiorem et meliorem statuatur fere eundem esse, — quod idem est ac si prior interrogatio paullo mutata repetatur his verbis: utrum igitur potiorē et meliorem propter ipsam hanc validitatis quasi communionem statuatur eundem esse, — an putet fieri posse, ut quis, etsi melior, tamen non potior sed inferior et imbecillior, porroque, etsi potior, tamen non melior sed pejor sit. Acute enim et recte Deuschlius vidit, chiasmi figura illas notiones inter sese oppositas esse ita, ut *μωχθηρότερος* contrarius ponatur *βελτίων*. Ut autem hic Socrates a potioris notionē progreditur et adscendit ad notionem melioris, quippe in quo uno definiendo occupatus sit, ita in iis etiam, quae sequuntur, a *κρείττωνων*

notione, utpote finitima notioni multitudinis, ad *βελτίονας* transit. Recte igitur Deuschlius ad p. 488. B. Calliclem dicit *βελτίονος* notionem prorsus parem ponere notioni *κρείττονος* non contra („*βελτίον* läßt K. in dem *κρείττον* aufgehen, nicht umgekehrt“). Facit enim Socrates eum ita rationem quasi concludentem: *βελτίον* par est *κρείττονι*, *κρείττων* *ισχυρότερον*, ergo *βελτίον* quoque *ισχυρότερον*. Convictus autem paullo post Callicles repugnantiae inde cum iis, quae antea contenderat, orientis mutat *βελτίονος* definitionem ita, ut meliorem dicat esse eum, qui sit prudentior, confessus in dictione tantum se peccavisse, sententiam semper eandem tenuisse, jam dudum enim se meliorem et potiorum dixisse eundem esse. Nimirum commutat jam ille, ut recte Deuschlius vidit, rationem inter illas notiones intercedentem ita, ut, quum antea meliorem detracta virtutis (Tüchtigkeit) nota parem fecisset potiori, nunc potiorum detracta validitatis nota parem faciat meliori (*ἐμὲ γὰρ οἶμι ἄλλο τι λέγειν τὸ κρείττονος εἶναι ἢ βελτίονος*; p. 489. C.), hanc autem ipsam commutationem dissimulare studet afirmando, jam dudum se dixisse alterum ab altero non diversum esse. Quod igitur in dictione confitetur se peccavisse, id ad illam ipsam pertinet *ισχυρότερος* notionem, in cuius locum nunc, a melioris notione proficiscens, substituit prudentiorem, ergo non, ut *ισχυρότερον*, viribus sed ingenio praestantiorum. Tum vero coactus a Socrate aperire, quo hanc velit pertinere prudentiam, nam absurdum manifesto esse, in sua quemque arte prudentiorem, ut medicum, textorem, sutorem, ex iis ipsis rebus, in quibus haec ars versetur, plus habere reliquis, rerum civilium dicit se intelligere prudentiorem neque prudentiorem tantum sed etiam fortiorem, ne ignavia ille et mollitia quadam impediatur, quominus, quidquid prudenter excogitaverit, etiam perficiat; nam his demum artibus instructum imperare posse reliquis, hos justum et par esse plus habere illis, imperantes scilicet plus iis, quibus imperetur.

Jam igitur Callicles ex quatuor illis virtutibus primariis tres in suum usum convertit ita, ut quidquid vere laudabile, bonum, honestum est, evertatur prorsus radicatusque ex hominum animis evellatur. Justum enim ei videtur esse, plus habere reliquis et imperare eum, qui duabus illis, quibus hoc sibi comparare possit, facultatibus, prudentia et fortitudine, sit praeditus; ipsa autem prudentia ei est calliditas ista atque versutia, qua quis ad rempublicam regendam idoneus factus suis ipsius utilitatibus optime consulat, fortitudo audacia illa atque impudentia, qua ne a scelere quidem ad callide inventa perficienda abhorreat. Etsi autem satis jam his concessis Callicles consiliorum suorum pravitatem patefecisse videri poterat, summum tamen quod sibi videretur bonum esse, quo omnia, quae per satellites quasi atque ministras imperii potestatisque, prudentiam scilicet istam et fortitudinem, sibi comparavisset, referenda esse censeret, nondum aperuerat. Quapropter Socrates, non ignorans, hanc esse voluptatem, jam se parat virtutem huic contrariam, temperantiam, quam unam Callicles etiam intactam reliquerat, tamquam omnis honestatis arcem defendere ita, ut eam obtinendo recuperet veritatemque vindicet reliquas. Arrepta igitur ea, quae extremis Calliclis verbis oblata erat, in hanc partem disputandi ansa *Τί δὲ αὐτῶν*, inquit, *ὧ ἐταῖρε; ἢ τί ἄρχοντας ἢ ἀρχομένους*; (p. 491. D.). Haec enim Stephani scriptura et sententiae et universae Socratis consuetudini videtur accommodatissima esse. Etenim explicandum erat omnium primum, quid sit illud *πλέον ἔχειν* „quid plus habere caeteris“ seu „quid praeter caeteros praecipuum habere,“ deinde, quo Callicles *ἄρχειν* illud pertinere vellet „quatenus imperantes plus quam quibus imperetur?“ Si vero cui Clarkiani codicis scriptura *αὐτῶν* praeferenda videtur, Keckio (Annal. Jahn. 1861 p. 422) ego assentior ita, ut interrogandi quidem signum post *ἐταῖρε* tollendum existimem (*Τί δέ; αὐτῶν, ὧ ἐταῖρε, ἢ τί ἄρχοντας ἢ ἀρχομένους*;) — quod si non fieret, sermo, opinor, postularet, ut genitivus cum Routhio, qui *αὐτῶν* scripsit, *αὐτῶν* vertit, parum apte ad *πλέον ἔχειν* referretur — verba ipsa autem non cum illo, ab antecedente structura dirempta, per se interpreter („wie so? meinst du mit den

herrschenden sich selbst beherrschende?“), sed suspensa ab illa faciam: „quid vero? sibi ipsis, amabo, an qua ratione imperantes (par est plus seu praecipui aliquid habere) quam eos, quibus imperatur?“ eodemque modo paullo post „unumquemque dico (par esse plus habere) sibi ipsi imperantem.“

Quae quum quid sibi velint intelligere se neget Callicles, Socrates nihil se responderit reconditi dicere sed quos vulgus etiam temperantes, sui compotes, cupiditatibus libidinibusque suis imperantes dicat, ille Ὡς ἡδὺς εἶ, inquit, τοὺς ἡλιθίους λέγεις τοὺς σώφρονας. Quae quidem verba quum et ipsa et conjuncta cum proxime sequentibus haud exiguas difficultates crearent interpretibus, tantum primum constare videtur, iis non, ut Scholiasta, quem Heindorfius, Stallbaumius alii sequuti sunt, opinatur, definitionem τῶν σωφρόνων a Socrate positam derideri a Callicle, ita ut sententia eorum sit „temperantes dicis (intelligis), illos qui stolidi sunt,“ ut Stallbaumius, „unter den Enthaltamen verstehst du die Einfaltspinsel,“ ut Wagnerus vertit. Tum enim Callicles cogitandus esset nescivisse, qui σώφρονες essent, et nunc demum eos intelligere illos esse, qui cupiditates suas continerent. Recte autem Deuschlius in curis posterioribus (Jahnii annal. philol. 1860 p. 493) animadvertit, de hac re, quam in vulgus quoque Socrates modo dixisset pervulgatam esse, ne Callicli quidem ullam potuisse dubitationem esse; illud potius ab eo quaeri, qui sit ὁ ἄρχων ἐαυτοῦ, hunc enim definitum a Socrate esse verbis antecedentibus, hanc definitionem rideri nunc a Callicle. Vertemus igitur: „stolidos tu istos dicis (imperare sibi), temperantes,“ seu cum Schleiermacher: „diese Einfältigen meinst du (unter den sich selbst beherrschenden) die Besonnenen.“

In iis autem, quae sequuntur, non minus mihi videtur extra omnem dubitationem esse positum, verba πῶς γὰρ οὐ; neque — „mirum enim quantum hoc languesceret“ (Ast. coment. p. 303.) — cum Bekkero Callicli reddita, neque cum aliis tributa Socrati satis idoneam efficere sententiam. Sive enim, ut Stallbaumio videtur, urbane dicimus Socratem Callicli concessisse, stolidos a se intellectos esse temperantes, recte et Astius et Deuschlius (Jahn. 2. c. p. 493) negant, hoc ullo modo a Socrate concedi posse *), sive quod Deuschlio ibidem placuit, ad posteriora tantum, τοὺς σώφρονας, Socratis statuimus concessionem, πῶς γὰρ οὐ; οὐδείς ὅστις οὐκ ἂν γνῶνι ὅτι τοῦτο λέγω, ad priora, τοὺς ἡλιθίους, Calliclis asseverationem πάνυ γε σφόδρα referendam esse, ne id quidem probari potest; nam primum Socrati, si ipso vocabulo σώφρονες antea non usus esset, dicere quidem liceret, neminem nescire; hos a se intelligi, nunc dicere non licet; deinde recte Keckius (Jahn. annal. p. 422) monuit, quum omnino nullo pacto fieri possit, ut uterque collocutor iisdem verbis in contrariam partem assentiatur, tum Socratem ei sententiae, cujus longe maxima vis posita sit in voce ἡλιθίους assentiri non potuisse **). Sive denique cum Keckio verba ita inter collocutores distribuimus: KA. ὥς ἡδὺς εἶ τοὺς ἡλιθίους λέγεις. ΣΩ. τοὺς σώφρονας; KA. πῶς γὰρ οὐ; οὐδείς ὅστις οὐκ ἂν γνῶνι, ΣΩ. ὅτι οὐ τοῦτο λέγω. KA. καὶ πάνυ γε σφόδρα. K. „Wie kindlich du bist! da meinst du die blöden Tröpfe. S. Unter den maßhaltenden sollte ich diese verstehn? K. Ei freilich, das kann ja ein jeder erkennen. S. Daß ich das nicht meine. K. Das versteht sich Socrates, denn . . .“, vix cuiquam puto incisum hoc turbulentumque colloquendi genus,

*) „daß er unter den Besonnenen Narren verstehe, kann S. doch nicht zugeben, und jedenfalls ist das Zugeständniß im ironischen Sinne, eingeleitet mit οὐδείς ὅστις οὐκ ἂν γνῶνι, frostig und hier nicht motivirt, zumal die nachfolgende Antwort des K. πάνυ γε σφόδρα dadurch ebenfalls matt wird.“ (Jahn. annal. philol. p. 493).

**) „Wie also? Beide Unterredner sollten den Satz τοὺς ἡλιθίους λέγεις τοὺς σώφρονας nachdrücklich bejahen aber im entgegengesetzten Sinne? Unmöglich, und namentlich konnte Socrates zu einem Satze, worin τοὺς ἡλιθίους als Hauptmoment sich geltend macht, τοὺς σώφρονας dagegen tonlos als Apposition hinzugefügt wird, auf keine Weise „Ja“ sagen.“

utpote parum Socraticae disputandi aequabilitati accommodatum, placitum esse. Accedit quod, quae Keckius non sine justa quadam causa in caeteris interpretibus reprehendit, quod Socratem, ubi argumentis defendenda fuisset sententia, ibi ad cujusvis faciant testimonium provocantem *), ea in ipsius interpretationem recidunt. Mihi certe ad ipsam rem vix quidquam interesse videtur, utrum Socrates verba οὐδείς ὅστις οὐκ ἂν γνῶνῃ ipse dicat, an a Callicle dicta suae causae accommodet. Traducti autem hac Keckii interpretatione sumus ad scripturam ὅτι οὐ τοῦτο λέγω, quam qui probant, iis aut verba πῶς γὰρ οὐ; — quod incommodum esse vidimus — Callicli erunt tribuenda, aut cum Ficino, quem ex recentioribus Routhius, Beckius, Astius nec non Heindorfius sequuti sunt, legendum πῶς γὰρ; quam enim Schleiermacherus retenta in utroque loco negandi particula tentavit interpretationem „quidni dicam de iis? quamquam stultos a me non existimari nemo est qui non intelligat,“ eam ut ipse Schl. sensit parum probabilem esse („indeß ganz sicher bin ich auch hier nicht“), ita nemo non res dissociabiles artificioso quodam modo consociare velle iudicaturus est. At quum ne ita quidem ut Routhius vult constitutis verbis: πῶς γὰρ; οὐδείς ὅστις οὐκ ἂν γνῶνῃ ὅτι οὐ τοῦτο λέγω Keckii illa de parum apta Socratico mori sententia removeatur, una mihi videtur ad sanandum locum via reliqua esse ea, ut verba illa codicum vestigia sequentes ita refingamus: οὐδείς ὅστις οὐκ ἂν γνῶνῃ ὅτι οὐχ οὕτω τοῦτο λέγω, refictaque non, ut adhuc factum est, ad verba τοὺς ἡλιθίους λέγεις τοὺς σώφρονας, sed ad antecedentia iis ὡς ἡδὺς εἰ referamus ita, ut Socrates neget, festive se et joci causa dixisse, imperantes ipsis se intelligere temperantes, quos stultos appellare placeat Callicli. Ad quae hic „Imo vel maxime (πάνυ γε σφόδρα), inquit; quomodo enim serio tu credere potes, felicem esse eum, qui cuiquam serviat? servire enim patet, qui cupiditatibus suis temperat, et multitudini et legibus et iudiciis.“ Ita enim intelligenda esse verba δουλεύων ὁτιοῦν neque cum Deuschlio ad ἑαυτῶν ἄρχοντα referenda esse, manifesto apparet ex verbis 492. B. αὐτοὶ ἑαυτοῖς δεσπότην ἐπαγαίοντο τὸν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων νόμον τε καὶ λόγον καὶ ψόγον.

Summa tum cum impudentia Callicles vitae beatitudinem dicit positam esse in plurimis maximisque perfruendis voluptatibus, quibus quum imbecilliores homines potiri non possent, temperantiam ab iis excogitatam et leges eam commendantes viris ingenio et fortitudine praestantibus impositas esse, quum contra effrenata libidinum licentia vera virtus atque felicitas existimanda sit (p. 491. E — 492. C.). Qua sententia quum eum non veritum esset, tanquam solem ex mundo omnem ex vita honestatem tollere, Socrates primo quidem conatur animum ejus commovere et percellere recordatione eorum, quae in contrariam sententiam a poetis sapientibusque hominibus dicta erant (492. D — 494. A.), his vero quum risis ille atque contemptis fidenter, ne a foedissimarum quidem rerum turpitudine, dummodo voluptatem inde capiat, abhorre se confessus sit (p. 494. B — E.), tum demum Socrates ad disserendi subtilitatem rem revocans omnium primum, ut, quid sit illud, de quo disputetur, constituatur, ponentem eum facit, quidquid, quamvis turpissimum, aliquo modo jucundum sit, id esse bonum neque ullum omnino inter bonum et jucundum discrimen esse (p. 495. A et B.), deinde, postquam levem quasi quandam praecursionem certaminis instituit (p. 495. C et D.), ipsam

*) „Die Worte πῶς γὰρ οὐ; legen die Hgg. vor Stephanus noch dem Kall. bei, während die neueren sie dem Soer. geben; alle aber sehen in den Worten: οὐδείς ὅστις οὐκ ἂν γνῶνῃ, ὅτι οὐ τοῦτο λέγω (einige Hss. ὅτι οὕτω λέγω, D. nach Conj. ὅτι τοῦτο λέγω) des Socrates Eigenthum. Wie ist das möglich? Da redet man so viel von der Feinheit Socratischer Rede und traut doch dem Manne zu, daß er, statt zu beweisen, sich auf die Auctorität von jedermann berufe? Denn wer da sagt οὐδείς ὅστις οὐκ ἂν γνῶνῃ, sieht sich rathlos oder triumphirend um und appellirt an die Anwesenden. Das ist nicht Socrates Manier; wie weiß der so fein den Polos zu bedeuten, daß ihm alle Auctoritäten nichts gelten, sondern es vielmehr darauf ankommt, den Unterredner allein als Beistimmenden zu sich herüberzuziehen.“

argumentandi rationem aggreditur. Praecursio autem illa quid spectet et quam vim habeat, quaeritur. Atque si Stallbaumium audiemus in praefatione ad Gorgiam p. 22. ita disserentem: „Negante autem Callicle jucundum a bono esse diversum, Agedum, inquit, rem exquiramus accuratius. Scientia enim et voluptas inter se differunt, fortitudo autem, etiamsi a prudentia differat, tamen cum eadem saepenumero conjuncta est. Itaque fortitudo, quae recte bona appellatur, atque scientia, quae et ipsa bona est, a voluptate differunt. Jam si bona est fortitudo eademque sibi adjunctam habet scientiam, quae item est bona, sed a voluptate diversa, sequitur, ut jucundum atque bonum non unum idemque putari liceat,“ haec igitur audientes justam jam illam, quamvis brevem, putabimus argumentationem esse. Ita tamen quominus statuamus probibemur et hujus ipsius loci verbis, in quibus id, quod ad efficiendam conclusionem illam a Stallbaumio assumptum est, bonam et fortitudinem et scientiam esse, nullo modo significatur, et proxime sequentibus *Φέρε δὴ ὅπως μ.*, ex quibus manifesto apparet, quae antecedentibus verbis concessa sint, ea per se ad demonstrandam rem nihil valere sed in futurum demum usum reponi Socratem et reservari velle. In quem autem usum si quaeritur, quum reliqui de hac re tanquam per se satis perspicua taceant, unus Deutschlius argumentationem dicit a p. 497. D. ordientem repugnantia ea niti, ad quam illis, de quibus disputamus, verbis a Socrate inductus sit Callicles, quippe qui, quum bonum dixisset idem esse quod jucundum, si constare sibi voluisset, praeter bonum non debuisset statuere et *ἀνδρείαν* et *ἐπιστήμην* esse *) Haec tamen accuratius considerantes inesse reperiemus, quae probari non queant. Quum enim omnino intelligi non possit, cur, qui bonum separandum negans a jucundo, plura aut jucunditatis aut boni genera statuit, repugnare sibi dicendus sit, tum scientia ac fortitudo et per semet ipsae dici possunt istiusmodi homini, quippe qui caeteris se hominibus fortiolem prudentioremque esse gaudeat, aliquid boni, et ad consequendum jucundum illud imprimis idoneae esse. Ergo non tam in eo sibi repugnavit Callicles, quod praeter universum illud bonum statuit prudentiam et fortitudinem, sed quod a jucundo has concessit diversas esse. Si enim ab hoc, necessario etiam a bono, quippe quod idem ille existimet esse atque jucundum, diversae sunt, ergo ne ipsae quidem possunt bonae esse, quum tamen et supra jam p. 491 Socrati interroganti *ἀλλ' ὃ γὰρ θεός, εἰπὼν ἀπαλλάγηθαι, τίνας ποιεῖ λέγεις τοὺς βελτίους καὶ καίους καὶ εἰς ὅ τι*, respondisset: *ἀλλ' εἰρηκὰ γε ἔγωγε τοὺς φρονιμους εἰς τὰ γε τῆς πόλεως πράγματα καὶ ἀνδρείους*, et postea p. 497. E. confirmet, prudentes atque fortes et appellatos ibi a se esse et etiam nunc appellari bonos. Caeterum quod saepe fit, ut facilius sit, quid fieri non possit quam quid fieri debeat, ostendere, id in me quoque nunc cadere intelligens aliorum existimo sagacitati relinquendum esse, ut, quid tota illa de fortitudinis et scientiae inter se et a jucundo diversitate disputatio, quae quidem si deesset non, credo, desideraretur a quoquam, sibi velit et quo sententiarum vinculo cum posteriore disputatione contineatur, demonstrent. Id unum tamen videre mihi videor, in verbis *καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἕτερον*, quum ipsam argumentationem supra viderimus jam hic (p. 495 C. D.) concludi non posse, inveteratum aliquod latere vitium eorumque loco, Socratico etiam mori, qui pedetentim progredi neque, quae consequantur ex concessis, praeripere solet, accommodatius legendum esse *τοῦ ἡδέος ἕτερον*, quamquam ne ita quidem, quae totius hujus loci cum iis, quae sequuntur, comparati vis atque necessitas sit, apparere intelligo.

*) Deutschlius in edit. Gorgiae p. 125: „Kall. durfte consequenter Weise neben dem Guten, wenn dieses in der *ἡδονῇ* aufgehen soll, keine *ἐπιστήμη* und *ἀνδρεία* anerkennen. Der mit 497. D. beginnende Beweis stützt sich auf diesen Widerspruch.“

Propempticon.

Sic Te Caelipotens Pater

Ducat, care comes, propitia manu,

Magnis saepius indicans

Te rebus genitum sidere dextero.

Quis natale solum Tibi

Virtutis tribuit fertile pristinae?

En! Contemta cohors ubi

Augusti gladio procidit Armini,

Florebantque et adhuc virent

Jus, Virtus, Gravitas: hic patrii lares

Servabant humilem domum.

Sub quercu patula quum jacuit puer

Prostratus, quotiens viros

Amplexus memori est pectore nobiles,

Qui caelo geniti pari

Erexere alacres rem male dirutam.

Tunc audit querulos sonos,

Quos Varus fugiens ejicit anxie;

Tunc, Germanice, sors tua

Aetatis puerum magnanimae monet.

Tunc et praelia Saxonum
In Magnum Carolum mente agitat puer;
Sed non muneris immemor,
Quod victor patribus paciferum dedit.

Quanta laetitia deos
Audit perdomitos et positam Crucem
Atque artes superadditas
Musasque in patrium transpositas solum!

Vertit tunc oculos pios
Corbejum, ad patriam nobilium artium,
Clius Teutonicae sacram,
Votis assiduis sollicitans Deum:

„Concedas, Pater, intima
„Accedam populorum ad penetralia!“
En! Quod Tu puer arseras,
Evenit juveni, care comes, Tibi.

Quin et visere fas erat
Arcem Romuleam et templa Quiritium
Cumaeamque Neapolin
Atque ad flammivomum scandere Vesvium.

Musarum chorus ad sacra
Tunc ducit sua Te fanaque Palladis;
Et — quod majus erat Tibi —
Soles Italiae Te faciunt virum.

Tu sic ingenii ferax
Ad fines revocas Teutoniae pedem;
Et tanquam Deus annuat,
Nobis dexter ades non sine numine.

Unius vocat huc amor
 Te primum; sociis mox reliquis eras --
 Junctus foedere consono --
 Pars desiderii maxima candidi.

En, quam pectora ferveant
 Laetis discipulis oraque luceant,
 Seu quod facta hominum doces,
 Seu doctis animos imbuis artibus!

Dicam, quid Tibi debeat
 Haec Urbs, historiae nuntia splendidae?
 Quis Te fervidior solet
 Annales celebris volvere temporis? --

Hep! Quid plectra manu cadunt,
 Et quae vox animos territat omnium?
 Tu, Tu noster eras? Abis?
 Nec Te detinuit suaviloquens Amor? --

Nos linquas, agedum, bone!
 Te nos poscit Honos, et Deus Optimus
 Te dignum evehit ad decus.
 Tu, dilecte, vale! Noster eras -- eris!

